

Ескалація на Близькому Сході, інформаційні маніпуляції та реальні ризики для світової економіки (станом на 9 березня 2026 року)

Віктор БЕДЬ

**Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень
Карпатського університету імені Августина Волошина**

м. Ужгород

9 березня 2026 року

Анотація

У статті здійснено інформаційно-аналітичний огляд сучасної геополітичної ситуації на Близькому Сході у контексті ескалації конфлікту навколо Ірану та її впливу на світову економіку. Проаналізовано ключові інформаційні наративи, що поширюються у соціальних мережах, зокрема твердження про «глобальну економічну перезавантаження», проксі-протистояння великих держав та можливий колапс фінансової системи. На основі аналізу відкритих міжнародних джерел, фінансових ринків і геополітичних оцінок розмежовано фактичні події та інформаційні спекуляції. Окрему увагу приділено впливу конфлікту на світові енергетичні ринки, динаміку цін на нафту та ризики для глобальної економічної стабільності. У статті також розглядаються можливі сценарії подальшого розвитку ситуації та їхні наслідки для міжнародної безпеки і для України.

Ключові слова: Близький Схід, геополітика, Іран, міжнародні конфлікти, світова економіка, енергетичні ринки, ціни на нафту, глобальна безпека, інформаційні маніпуляції, геоекономічні ризики.

Abstract

The article presents an analytical overview of the current geopolitical situation in the Middle East in the context of the escalation of tensions surrounding Iran and its potential impact on the global economy. The study examines key narratives circulating in social media, including claims about a “global economic reset,” proxy confrontation between major powers, and the alleged collapse of the global financial system. Based on the analysis of open international sources, financial market data, and geopolitical assessments, the article distinguishes between verified facts and speculative interpretations. Particular attention is given to the influence of the conflict on global energy markets, oil price dynamics, and potential risks for global economic stability. The article also outlines possible scenarios for further developments and their implications for international security and for Ukraine.

Keywords: Middle East, geopolitics, Iran, international conflicts, global economy, energy markets, oil prices, global security, information manipulation, geoeconomic risks.

Світова інформаційна сфера у періоди воєн і криз майже завжди наповнюється не лише фактами, але й численними спекуляціями, емоційними інтерпретаціями та відвертими конспірологічними версіями подій. Соціальні мережі, зокрема Facebook та інші платформи, часто стають каналами поширення таких повідомлень, які подаються як «інсайди» або «прогнози», але фактично не мають достатньої доказової бази.

Останніми днями подібні повідомлення активно циркулюють навколо загострення ситуації на Близькому Сході, зокрема конфлікту між Іраном, Ізраїлем і США. У цих текстах звучать твердження про нібито початок «глобальної перезавантаження світової економіки», про «проксі-війну Китаю проти США», а також про неминуче обнулення світових боргів і руйнування фінансової системи.

Ретельний аналіз фактів, доступних у міжнародних джерелах, дозволяє відокремити реальні події від перебільшень і маніпуляцій.

Реальна ситуація: ескалація конфлікту навколо Ірану

Станом на початок березня 2026 року міжнародна ситуація на Близькому Сході справді різко загострилася. Внаслідок військових дій між Ізраїлем та Іраном, а також через участь США у регіональній безпековій архітектурі, відбулося масштабне зростання напруги.

У регіоні Персидської затоки фіксуються:

- ракетні удари та військові операції;
- пошкодження інфраструктури;
- ризики поширення конфлікту на сусідні країни Перської затоки;
- загрози для стратегічних транспортних шляхів, насамперед Ормузької протоки.

Саме Ормузька протока (вузька, стратегічно важлива протока, що з'єднує Оманську затоку на південному сході з Перською затокою на південному заході) є одним з ключових енергетичних вузлів світу. Через неї проходить близько п'ятої частини глобальних морських поставок нафти. Тому будь-яка загроза її блокування або обмеження судноплавства неминуче впливає на світові енергетичні ринки.

Ціни на нафту: головний економічний наслідок конфлікту

Одним із найбільш помітних наслідків нинішньої ескалації стало різке зростання цін на нафту.

На початку березня 2026 року ціна нафти марки WTI на окремих біржових платформах наближалася до 115–116 доларів за барель, що стало одним із найвищих рівнів за останні роки. Подібні значення востаннє спостерігалися у березні 2022 року після початку повномасштабної російсько-української війни.

Причини такого зростання цін на нафту очевидні:

- побоювання перебоїв у постачанні нафти;
- ризик блокування Ормузької протоки;
- нервова реакція фінансових ринків;
- активні спекуляції на ф'ючерсних ринках.

Водночас твердження про нібито «ліквідацію трильйонів доларів за 24 години» є явним перебільшенням. Фінансові ринки справді демонструють високу волатильність, але втрати наразі вимірюються переважно десятками або сотнями мільярдів, що для глобальної економіки є значними, але не катастрофічними показниками.

Чи є ця війна «проксі-конфліктом Китаю і США»?

У соціальних мережах активно поширюється теза, що конфлікт навколо Ірану є фактично війною Китаю проти США через посередників.

Таке твердження не має достатнього підтвердження.

Китай дійсно підтримує економічні відносини з Іраном, зокрема:

- купує іранську нафту;
- бере участь у низці інфраструктурних проєктів;
- виступає за дипломатичне врегулювання конфліктів.

Водночас немає доказів прямої військової участі Китаю у нинішній ескалації. Пекін офіційно закликає до деескалації та дипломатичного врегулювання.

Тому правильніше говорити не про «проксі-війну», а про перетин геополітичних інтересів великих держав у регіоні, що є типовим явищем для міжнародної політики.

Конспірологія «глобальної перезавантаження»

Особливої популярності у соціальних мережах набули твердження про нібито «глобальну перезавантаження» фінансової системи.

Згідно з цією теорією, нинішній конфлікт має призвести до:

- обнулення світових боргів;
- руйнування доларової системи;
- гіперінфляції;
- колапсу глобальної економіки.

Подібні твердження не мають серйозних підтверджень у міжнародній економічній аналітиці.

Світова економіка дійсно переживає складний період — поєднання геополітичних конфліктів, енергетичних криз та технологічної трансформації. Проте навіть найгостріші регіональні війни, як показує історія, не призводять до миттєвого «обнулення» глобальної фінансової системи.

Навпаки, фінансові структури демонструють високу адаптивність.

Китай, Росія і новий багатополлярний світ

Водночас не можна ігнорувати один важливий фактор. Світова геополітика дійсно переживає період глибоких змін.

Відомі слова лідера Китаю Сі Цзіньпіна, сказані у 2023 році під час зустрічі з президентом Росії Володимиром Путіним, — про те, що світ вступає у період змін, «які відбуваються раз на сто років».

Ця фраза часто використовується як символ формування багатопольного світового порядку, де поряд із США дедалі більшу роль відіграють Китай, Індія та інші великі держави.

Проте це не означає неминучого краху існуючої системи. Швидше йдеться про її поступову трансформацію.

Можливі сценарії розвитку ситуації

Найближчі місяці можуть принести кілька варіантів розвитку подій.

1. Обмежений конфлікт

- Найбільш імовірний сценарій — контрольована ескалація з подальшими дипломатичними домовленостями.

2. Регіональна війна

- Якщо конфлікт пошириться на країни Перської затоки, це може спричинити серйозні енергетичні потрясіння.

3. Деескалація

- Міжнародний тиск може змусити сторони перейти до переговорів.

На даний момент ознак глобальної війни чи економічного колапсу немає.

Значення подій для України

Для України події на Близькому Сході мають дві важливі складові.

По-перше, вони впливають на глобальні ціни на енергоносії, що відображається на економіках усіх країн.

По-друге, будь-яка нова війна відволікає увагу міжнародної спільноти від російської агресії проти України.

Саме тому для української дипломатії важливо, щоб питання російсько-української війни залишалося в центрі міжнародного порядку денного.

Висновок

Інформаційний простір сучасного світу часто переповнений емоційними інтерпретаціями та конспірологічними версіями подій.

Реальна ситуація на Близькому Сході справді напружена і має економічні наслідки, зокрема для енергетичних ринків. Проте твердження про неминучий колапс світової економіки або «глобальну перезавантаження» наразі не підтверджуються об'єктивними даними.

Світ входить у період складних геополітичних трансформацій, але ці зміни відбуваються поступово, а не через миттєві катастрофічні сценарії, які часто поширюються у соціальних мережах.

Головним викликом сьогодні залишається не лише сама війна, а й боротьба за правдиву інформацію у світі, де інформаційні маніпуляції дедалі частіше стають інструментом геополітичного впливу.

Джерела:

Матеріал підготовлено на основі аналізу інформації з відкритих міжнародних джерел, зокрема повідомлень міжнародних новинних агентств, фінансових аналітичних платформ та експертних оглядів (CNN, BBC, CNBC, Al Jazeera, Markets Insider, Investing.com).